

VESELÁ, Lenka: Knihy na dvoře Rožmberků. Knihovna Akademie věd ČR. Scriptorium, Praha 2005, 360 s. ISBN 80-86675-06-8, 80-86197-60-3

Kniha Zdeňky Veselé se týká vývoje a následných osudů šlechtické knihovny nejznámějšího a v raném novověku snad i nejzámožnějšího rodu tehdejšího českého království – Rožmberků, zejména jeho dvou posledních reprezentantů – Viléma a Petra Voka z Rožmberka. V úvodu autorka zdůrazňuje základní cíle výzkumu, k nimž patřilo především zjištění, v jaké kvalitě a v jakém stavu se dochovaly knihy z rožmberské knihovny, která patřila k nejrozsáhlejším šlechtickým knihovnám předbělohorských českých zemí. Poté se snaží zachytit co nejobsáhlejším způsobem dějiny této knihovny i dalších osudů knihovního fondu v ní obsaženého a pokud možno odpovědět i na další otázky spojené s knihami na tomto jihočeském šlechtickém dvoře. Podává rovněž výběrovou informaci o vývoji literatury k tomuto tématu.

Po úvodních informacích seznamuje autorka čtenáře nejprve s vývojem šlechtických knihoven raného novověku obecně. Připomíná i některé nejdůležitější knihovny ze střední Evropy, jako např. knihovnu Jindřicha Viléma ze Strahemberka ze 16. a 1. pol. 17. století, císařskou dvorskou knihovnu ve Vídni s právem získat jeden titul z každého tisku s císařským privilegiem nebo knihovnu Ferdinanda Tyrolského budovanou v letech 1572–1583 na zámku v Ambras. Z knihoven v Čechách se připomínají ještě knihovna Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic (1461–1510), Jana staršího Hodějovského z Hodějova († 1556), Jana Zajíce z Házmburka (1496–1553) nebo v 16. století pánů z Hradce a Pernštejnů. V předbělohorském období se začala budovat i knihovna Lobkoviců. Na Moravě byly pak v této době známy žerotínská a dietrichsteinská knihovna. V další kapitole pak autorka přibližuje bibliofilské zájmy Viléma z Rožmberka a podíl jeho bratra Petra Voka z Rožmberka na vývoji rožmberské rodové knihovny v souvislosti s budováním jeho vlastní knihovny na zámku v Bechyni a konečně i na celé konečné transformaci této rodové knihovny v letech 1592–1611. Autorka se zde zmiňuje rovněž o rožmberských knižních vazbách a vývoji rodového exlibris i supralibros Rožmberků za Petra Voka.

Důležitým klíčem ke zpřístupnění rožmberské knihovny se stal její katalog, jehož autorem byl rožmberský historik a archivář Václav Březan (1658–1618?). Ten rozdělil svazkový katalog do šesti tématických skupin, což bylo v souladu s tehdejší katalogizační praxí. Veselá nás seznamuje podrobně se strukturou katalogu i jeho jednotlivých katalogizačních záznamů. Pak následuje komentovaný statistický rozbor knihovny, z něhož se dozvíme nejen o velikosti knihovny, ale i o zastoupení rukopisů a prvotisků v ní, o její jazykové i typologické skladbě s konkretizací údajů o českých a moravských tiskárnách. Při líčení obsahové skladby postupuje autorka podle jednotlivých částí katalogu, ale všímá si též hudebních knih, turcik, hebraik a judaik a podrobněji i bohemik. Rovněž se věnuje i dedikacím posledním Rožmberkům jako mecenášům literární tvorby. Nakonec líčí autorka také pohnuté osudy knihovny po roce 1611. Všímá si, kolik knih se z ní zachovalo v českých zemích, a zabývá se i svazky odvezenými v roce 1648 do Švédska, kde se nachází i Březanův katalog knihovny. Do dnešní doby se z této knihovny, jak autorka konstatuje

v závěru své obsáhlé monografie, dochovalo 5–10 % titulů, což představuje zhruba několik stovek knih.

V závěru publikace najdeme i několik důležitých příloh – Soupis tiskařských bohemik v rožmberské knihovně, Rejstřík tiskařů a míst vydání tiskařských bohemik v rožmberské knihovně a Chronologický přehled tisků dedikovaných Vilémovi a Petrovi Vokovi z Rožmberka. Celé dílo uzavírají soupis literatury, soupis ilustrací, anglické resumé a osobní a místní rejstřík. Na přiloženém CD je zpřístupněn Břežanův katalog, který umožňuje i vyhledávání jednotlivých autorů, a dále jsou na něm i obrazové přílohy, jež nemohly být umístěny přímo do textu monografie. Můžeme zde najít například barevnou reprodukci katalogu rožmberských supralibros a exlibris i dřevořezů umístěných v tiscích dedikovaných oběma posledním Rožmberkům.

Zpřístupněním zajímavého pramene, jakým je Břežanův katalog rožmberské knihovny, a jeho využitím pro podrobný knihovědný a historický výzkum se autorce bezesporu podařilo vytvořit v tomto směru publikaci trvalé hodnoty. Jde totiž o dílo, které bude díky obsahové pestrosti rožmberského katalogu vyhledáváno nejen bibliografy a knihovědci, ale i specialisty různých dalších oborů historie, pomocných věd historických, kulturních dějin či dějin umění a hudby.

Václav Bartůšek